

TEXTILE AND CLOTHING
TECHNOLOGYTEKSTILA UN APĢĒRBU
TEHNOLOĢIJAPRESENTATION OF THE SOCIAL RESPONSIBILITY WITHIN THE PUBLIC
SPACE IMAGE OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTSSOCIĀLĀS ATBILDĪBAS REPREZENTĀCIJA AUGSTSKOLU PUBLISKO TELPU
VEIDOLĀ

Andra Ulme, Dr.arch., practical docent, Riga Technical University, Faculty of material science and applied chemistry/Institute of material technology and design,

Adress: 14, Azenes str., LV-1048, Riga, Latvia.

Phone: + 371 7089256 E-mail: andra.ulme@rtu.lv

Ilze Gudro, m.sc.ing. (maģistrantūras studente), Riga Technical University, Faculty of material science and applied chemistry/Institute of material technology and design,

Adress: 14, Azenes str., LV-1048, Riga, Latvia

Phone: + 371 28897223 E-mail: ilze_gudro@inbox.lv

Līga Freivalde, m.sc.ing. (maģistrantūras studente)

Riga Technical University, Faculty of material science and applied chemistry/Institute of material technology and design

Adress: 14, Azenes str., LV-1048, Riga, Latvia

Phone: + 371 26846619 E-mail: liga_freivalde@inbox.lv

Atslēgas vārdi: dizains, universitāte kā publiska telpa, dizaina loma sabiedrībā, interjera dizains

Universitāte ir publiska telpa ar sociāliem uzstādījumiem – mācīt, izglītoties, apmainīties zināšanām, komunicēties savā starpā. Kā zināms, vide ļoti ietekmē mācību procesus – mācību priekšmetu apguves ātrumu, kvalitāti, radošo izaugsmi u.c. aspektus. Tas uzliek interjeristam atbildību – atrast mācību apgūšanai piemērotākos vides kvalitātes uzlabošanas/ izveides risinājumus. Tie var būt dažādi pēc izcelsmes (krāsu, materiālu izvēle, mēbeļu konstrukcijas, izturība), bet kopējais mērķis ir vienots – izveidot vispiemērotāko vides kvalitātes uzlabojuma variantu. Šajā rakstā mēs aplūkosim saistību starp diviem mācību interakcijas aspektiem: saturiski zinātnisko un sociālo aspektu jeb kā padarīt mācību vidi sociāli pieejamu un atbilstošu izglītības iegūšanas procesam. (Izpētes objekts ir Rīgas Tehniskās universitātes, MLĶF TTDI ēkas mācību korpusa arhitektoniska veidošana Āzenes ielā 18. Tā ietver interjera izveidi – optimālu telpu izkārtojumu un noformējumu).

21. gadsimta augošais dominējošais cilvēku slānis ir radošā šķira. Radošās šķiras raksturīgā iezīme ir – ka tās pārstāvji strādā, lai radītu jaunas nozīmes pilnas formas, kuras ir plašā nozīmē daudz lietojamas: kāda produkta dizains, teorēma, stratēģija, kas lietojama dažādos gadījumos. Parastais kodols ir zinātnieki, augstskolu pasniedzēji, inženieri, mākslinieki, aktieri, dizaineri, arhitekti, arī izklaides jomas pārstāvji, izdevumu redaktori, viedokļu līderi, analītiķi, ievērojamas kultūras personības. Līdztekus darbojas arī radošie profesionāļi zināšanu ietilpīgās nozarēs, tādās kā augstās tehnoloģijas, finanšu un juridiskie pakalpojumi, veselības aprūpe, izglītība un vispārējā biznesa vadība. Šie cilvēki ikdienā risina dažādas problēmas, izmanto plašu zināšanu un prasmju bāzi, lieto standartprocedūras, tomēr rodot inovatīvus risinājumus. Skarbā realitāte ir tā, ka tieši šiem cilvēkiem līdzī seko business, firmas ar savu attīstību, nauda un tātad attīstība un labklājība. No šo cilvēku izvēles, kur mācīties un

uzturēties, arvien lielākā mērā kļūst atkarīga kādas vietas iespēja uzplaukt vai draudi panīkt (ja radošie sāk to pamest). Radošie profesionāļi vairs nevēlas uzturēties tradicionālajos strādniecības, korporatīvajos un pat ekskluzīvas izklaides centros. Šie cilvēki dodas uz tā sauktajiem jaunrades jeb radošuma centriem, kas ne tikai iegūst inovāciju un augsto tehnoloģiju jomā, bet arī vispārēji veicina attiecīgā reģiona attīstību un nodarbinātības pieaugumu. Tieši tādu mēs redzam sava institūta attīstību atjaunoto un gan vizuāli estētiski, gan tehnoloģiski uzlaboto telpu arhitektonisko rekonstrukciju no bijušās studentu ēdnīcas bāziskā vietas par TTDI mācību korpusu.

1. attēls RTU bijušās studentu ēdnīcas ēka Ķīpsalā, Āzenes ielā 18

2. attēls Ēkas patreizējais interjera stāvoklis. 2008.g.

Šo tēmu mēs izvēlējamies:

1. respektējot to personību vēlmes un vajadzības, kas lieto šo ēkas interjeru,
2. lai maksimāli uzlabotu dizaina radošo vidi studiju procesā,
3. padarītu šo vidi ērtu ar jaunāko tehnoloģiju iespējām,
4. veicinātu studēt gribošās jaunatnes pieplūdumu valstij tik nozīmīgām profesijām,
5. saglabājot mums sniegto kultūras mantojumu un pielāgojot to mūsdienu prasībām.

Arhitektūras risinājumi

Institūts pārprojektējot vēlas iegūt ēku, RTU telpu kompleksā, kura būtu ar radošu, personisku raksturu – *corporate architecture*. Ēkai ir jāatspoguļo darbības organizācija, tā ir jāizjūt kā pievilcīga pilsēta, kur radošs gars un noskaņojums attīstās telpās, kas veicina kopību, sadarbību, atvērtību. Bez tam ir jāizmanto pēdējie atklājumi attiecībā uz veselīgu un alergiju mazinošu būvniecību un visās nozīmēs labu iekštelpu klimatu.

Esošais divstāvu apjoms papildināms ar jumta stāva izbūvi un sabiedriskās ēdināšanas bloka izbūvi rampas vietā. Ņemt vērā, ka patreiz dažas telpas ir izremontētās un aprīkotas atbilstoši pasūtītāja prasībām, projekta risinājumos nepieciešams maksimāli izmantot un saglabāt izremontētās telpas. Plānojuma risinājumus paredzēts izstrādāt atbilstoši telpu programmai.

Arhitektūras sadaļā jāparedz interjera risinājumu sadaļa, t.sk. mēbeļu un aprīkojuma risinājumus atbilstoši telpas funkcijai.

Darbības forma

Darbības jomā apvienots gan akadēmiskais mācību process, balstīts uz projektorientētu apmācības sistēmu, gan radošā darbība, gan prakses iespējas atbilstoši izvēlētās profesijas specifikai. Mācību semestra noslēgumā vienmēr tiek organizētas studentu radošo studiju priekšmetu darbu skates gan izstāžu formā, gan modes skatēs.

Darbības procesā sadarbojas noteikts skaits mācību personāla darbinieku un studentu noteiktu specializācijai atbilstošu mācību procesa/pētījumu/projektēšanas uzdevumu risināšanā. Bieži ir nepieciešama sadarbība dažādo darbības jomu starpā.

Darba vietām ir jābūt pievilcīgām darbiniekiem, ar labu pieejamību, labu darba vidi un pievilcīgu apkārtni, kas stimulētu uz sadarbību un kopību. Darba organizācijai ir jāatspoguļojas darba vietās. Datoru un interneta izmantošana nākotnē ievērojami pieaugs. Zinātniskajās un mācību laboratorijās jāietver iespēja izvietot jaunas specifiskas ražošanas un testēšanas iekārtas.

Ēkas stils

RTU studentu ēdnīcas ēka Ķīpsalā, Āzenes ielā 18, tika celta padomju laikā un ir attiecināma padomju laika konstruktīvisma iezīmēm atbilstoša. Visiem skaidrs, ka būtu vēlams, lai institūta ēkas eksterjers un interjers atbilstu mūsdienu kultūras attīstības „tendencēm”, jo skolas interjers nes sociālu atbildību.

Konstruktīvisms kā arhitektūras sastāvdaļa ir viens no funkcionālisma atzariem. Šis substils attīstījās Eiropas austrumos un galvenokārt Krievijā. Uzplaukums datējams ar 20. gadsimta divdesmitajiem gadiem, bet trīsdesmito gadu vidū jau vērojams noriets.[1] Konstruktīvisma pamatā ir konstruēšanas ideja. Mākslinieks konstruē, un mākslas darbs tiek ražots – tas ir jauns pavērsiens domāšanā. Dizains ir mākslinieciskā konstruēšana.

Mācīšanās nozīmē konstruktīvisms ir kontekstu veidošanas teorija. Tā paredz, ka cilvēki rada savu nozīmi un izpratni, saistot to, ko viņi jau zina un uzskata par patiesu, ar jaunu pieredzi, ar ko viņi saskaras. Šī teorija zināšanām piešķir pagaidu, attīstībā esošu, sociālu un kultūras raksturu, kur “indivīdi mācīšanās procesā ienes pagātnes pieredzi un uzskatus, kā arī savu kultūras vēsturi un pasaules uzskatus; tas viss ietekmē to, kā mēs mijiedarbojamies un interpretējam savu saskarsmi ar jaunām idejām un notikumiem” [1].

Tāpat konstruktīvisms pārklāj dažādas jomas: mācīšanās teoriju, mācīšanas teoriju, izglītības teoriju, izziņas teoriju, personīgo zināšanu teoriju, zinātnisko zināšanu teoriju, izglītības ētikas un politikas teoriju, pasaules uzskatu. Sociālā pasaule ietver cilvēkus, kas tieši ietekmē to, kurš mācās – akadēmiskais personāls, zinātnieki, draugi, studenti, administrācija un visu aktivitāšu formu dalībnieki. Šī pieeja ņem vērā sociālo dabu, kas piemīt kolaboratīvās mācīšanās lokālajiem procesiem. Respektīvi, mēs varam secināt, ka skolas arhitektoniskais veidojums spēcīgi ietekmē skolas izglītības sistēmu – mums kā interjeristiem par to ir jādomā vai ir jāaglabā skolas arhitektoniskais tēls – tādējādi saglabājot arī filozofisko koncepciju – konstruktīvismu vai arī saglabāt ēkas funkcionālo un mentālo nozīmi.

3. attēls Konstruktīvisma stila arhitektūra

Šīs divas lietas ir ļoti grūti apvienot, ne tikai arhitektoniski un tehniski, vairāk garīgi. Par cik mainot interjeru, mēs nosacīti mainām vērtības, kuras universitātē ir pastāvējušas vairākus gadu desmitus. Līdz ar to galvenais uzdevums ir saglabāt šīs tradicionālās vērtības, izveidojot jaunu un modernu interjeru. Tas arī ir galvenais interjeristu uzdevums – saprast pasūtītāju vēlmi un izveidot interjeru ne kā objektīvu, bet gan subjektīvu raksturlielumu. Lai katrs, kurš tajā atrodas, izjūt piederību sev un sabiedrībai.

Tas nozīmē, ka, mainoties laikmetam, skolas funkcija nemainās, kas ir saistīta ar mācīšanās un mācīšanas procesu. Tomēr sabiedrība ir radikāli mainīgs lielums, tā nes sociālu funkciju – radīt kultūru, kas ietver sevī sociālās vērtīborientācijas, lai attīstītos skola un otrādi.

Lai apjaustu vērtību nozīmi, ir jāsaprot, kas īsti ir vērtības, ko tās nozīmē katram sabiedrības individam un kāpēc tās ir tik svarīgas, ne tikai mūsdienu sabiedrībā, bet visā cilvēcē kopumā. Katram ir kādi pieņēmumi, pēc kuriem viņš dzīvo. Tie ir atkarīgi no tā, ko uzskata par vērtīgu. Noteiktos ideālos un vērtībās sakņojas cilvēka pārliecība, rīcības motivācija, attieksme pret citiem cilvēkiem, lietām, dabu, kultūru – visu pasauli. Cilvēka vērtīborientāciju var uzskatīt par pašu galveno, jo tā ietekmē mūsu dzīvi visos līmeņos.

Izsecinot vērtību nozīmi visu cilvēku sociālajā dzīvē, nākas domāt, ka skola ir vērtību izaugsmes un definēšanas vieta. Interjers – vērtību mājoklis – bet vai tam tiešām ir jābūt mūžīgam kā vērtībām, vai mainīgam kā sabiedrībai?

Telpa, ko cilvēks spēj kontrolēt savas dzīves laikā, fiziskā nozīmē nav nemainīgs lielums. Iekštelpa kļuvusi par ļoti nozīmīgu mūsu dzīves sastāvdaļu. Apkārtne ietekmē mūsu garastāvokli, darbības, ļauj justies komfortabli vai arī nomāc, kaitina, traucē koncentrēties. Cilvēks, kurš nav mācījies izprast telpas un cilvēku attiecības, bieži vien pat neapzinās savu sajūtu iemeslu. Privāto telpu katrs var veidot atbilstoši savai izpratnei un iespējām, bet sabiedriskā telpa nes lielu sociālu atbildību.

Celtnē un tās iekštelpas kā tehnisku, konstruktīvu, estētisku, ētisku komponentu kopums, kas balstīts iepriekšējo gadsimtu pieredzē, ir tikai čaula, kuras patiesais uzdevums un būtība ir apmierināt cilvēka fiziskās, estētiskās un emocionālās vajadzības, kas ir daudzveidīgas un mainīgas. Telpiskās vides veidošana nav tikai autora subjektīva vēlme radoši izpausties vai rēķināšanās ar konkrētu vietu, ēku, telpu, bet arī atspoguļo šim laikam raksturīgo sabiedrības domāšanas veidu, intereses un iespējas.

Raksta ietvaros tiek veikta aptauja respondentu viedokļa noskaidrošanai par interjera nozīmīgumu mācību apguves procesā.

Literatūra

1. Anteniške A. Industriālā mantojuma mākslinieciskie aspekti//RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija: Arhitektūra un būvzinātne, 6. sējums.- Rīga :Rīgas Tehniskā Universitāte, 2005.-10.-20.lpp
2. Brikmanis J., Krāsu zeme Latvija, Rīga, ceļvedis, 1996.

3. Dambis J., Roze A., Lejnietis J. U.c. Vīzija 2020. Rīgas vēsturiskais centrs. Saglabāšanas un attīstības plāna koncepcija.- Rīga: Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, 2001.
4. Irbīte A., Bāliņa A. Interjers.- Rīga: izd. Jumava, 2005.144.lpp.
5. Treija S. Dzīvojamās funkcijas attīstības problēmas un iespējas Rīgas vēsturiskajā centrā// RTU Zinātniskie raksti. 2. sērija: Arhitektūra un būvzinātne, 5. sējums.- Rīga :Rīgas Tehniskā Universitāte, 2004.-55.-61.lpp
6. Autoru kolektīvs, Māksla un arhitektūra biogrāfijā. I-R., 1995.; II – R., 1996.; III – R., 2000.

Ulme A., Gudro I., Freivalde L. Sociālās atbildības reprezentācija augstskolu publisko telpu veidošanā
 Šī raksta galvenais mērķis ir pierādīt universitātes/institūta interjera dizaina nozīmīgumu mācību apguves procesā. Īpaša uzmanība tiek pievērsta tam, ka telpas funkcija ir pamats, kam telpa tiek projektēta vai, uz kuru balstoties, tiek veikta konkrēta interjera iekārtošana. Īpaši svarīgi ir veidot telpas, kuras paredzētas topošo dizaineru mācīšanai un radošai prakses pilnveidošanai – tās nav tikai bezpersoniskas – zinību glabātuves, tās ir mākslas objekti – reizē personiski un sabiedriski. Jo universitātes ēkas uzbūve jāveido tāda, kas veido humanitāru, sociāli atvērtu telpu, kas veicina audzināšanu, izglītību.

Universitāte kā kultūras pārmantošanas institūcija pati ir kultūras komponente, kuru ir radījusi sabiedrības attīstība un kura ir kļuvusi par pašas sabiedrības attīstības būtisku pamatu.

Telpiskā vide ir sabiedrības spoguļattēls, kurā labi redzams tās briedums, prioritātes, principi, pieredze, spēja plānot, paredzēt, uzdrīkstēties un darīt. Latvijā, tāpat kā jebkur citur pasaulē, aktuāla ir gan pagātnes vērtību saglabāšana, gan jaunas telpiskās vides izpratnes veidošana. Raugoties uz pagātņi ar izpratni, jācer, ka nākotnes publiskā telpa kļūs cilvēkam un dabai draudzīgāka.

Ulme A., Gudro I., Freivalde L. Presentation of the Social Responsibility within the Public Space Image of Higher Educational Establishments

The aim of this publication is to prove the importance of the interior design of university/institute during the process of the study course. A special attention is pointed to the view that the function of any apartment is a base of the designing of such apartment or, being based on it, furnishing of specific interior is performed. Especially it is important to construct apartments, which are provided for training of emerging designers and for the improvement of creative practice. These rooms are not only impersonal spaces – storages of knowledge, they are also artistic objects – at the same time personal and public apartments. The apartments of educational establishment must be constructed so that it composes humane, socially open space, promoting both an upbringing, and education.

Any university, being as a successor of a culture, is a component of a culture created by the development of the society, and which has become as an essential basement of the development of the society itself.

The spatial environment is the reflection of the society, which clearly shows its maturity, priorities, principles, experience, and ability to plan, to foresee, to dare and to do.

The urgent topic in Latvia like anywhere in the world is a question about the preserving of historical values and the development of a new understanding about the spatial environment. Looking on the past with understanding, everyone can hope that the future public space will become friendlier for a human and the nature.

Улма А., Гудро И., Фрейвалде Л. Репрезентация социальной ответственности в облике университетских публичных помещений

Главная цель публикации – доказать значительность дизайна интерьера в процессе образования в университете/институте. Особое внимание обращено на то, что функция помещения является основанием для проектирования помещений, а также, на его основании реализуется устройство конкретного интерьера. Особенно важно сформировать помещения, которые предусмотрены для обучения будущих дизайнеров и творческого усовершенствования практики, – эти пространства не просто безличные хранилища знаний, они являются художественными объектами – одновременно индивидуальными и общественными. По этой причине строение помещения университета надо формировать так, чтобы образовалось гуманитарное, социально- открытое помещение, способствующие воспитанию, образованию.

Университет, как институция наследования культуры, является компонентой этой культуры, созданной развитием общества, и ставшей существенным основанием развития самого общества.

Среда обитания – зеркальное отображение общества, в котором отчетливо видны его зрелость, приоритеты, принципы, опыт, а также способность планировать, предусматривать, дерзать и осуществлять. В Латвии, так же как и в любой другой стране мира, актуальным вопросом является не только сохранение исторических ценностей, но и формирование нового понимания среды обитания. Глядя на прошлое с пониманием, мы вправе надеяться, что публичное помещение будущего станет для человека и природы более дружным.